

Perlice

2025

© Małgorzata Zduńczyk

Spis treści

1. Perlica zwyczajna (*Numida meleagris*) – forma dzika
2. Perlica domowa (perliczka, pantarka)

1. Perlica zwyczajna (*Numida meleagris*) – forma dzika

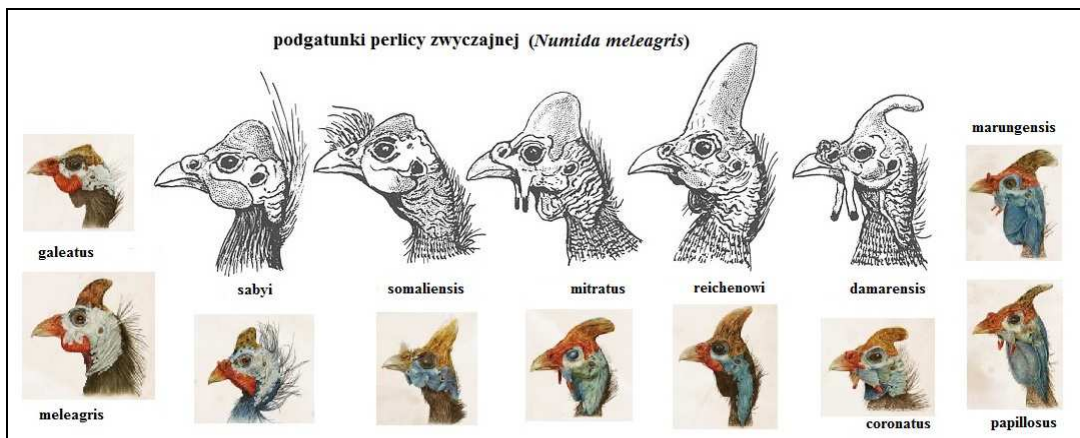
D – Helmpferlhuhn, GB - Helmeted guineafowl (tłum. perlica helmiasta),

F - Pintade de Numidie (tłum. perlica z Numidii*)

Perlica zwyczajna (*Numida meleagris*) jest najlepiej znanym przedstawicielem rodziny perlic (*Numididae*) i jedynym gatunkiem rodzaju *Numida*.

Systematyka

Gromada	ptaki
Rząd	grzebiące
Rodzina	perlice
Rodzaj	<i>Numida</i>
Gatunek	perlica (zwyczajna)

Podgatunki

1. *Numida meleagris sabyi* – występuje w północno-zachodnim Maroku.
2. *Numida meleagris galeatus* – występuje w Afryce Zachodniej, aż po południowy Czad i północną Angolę.
3. *Numida meleagris meleagris* – występuje we wschodnim Czadzie, zachodniej Etiopii, północnej Kenii, Ugandzie i północnej części Demokratycznej Republiki Konga.
4. *Numida meleagris somaliensis* – występuje w północno-wschodniej Etiopii i Somalii.
5. *Numida meleagris reichenowi* – występuje od Kenii po środkową Tanzanię.
6. *Numida meleagris mitratus* – występuje od Tanzanii po Mozambik, Zambię i Botswanę.
7. *Numida meleagris marungensis* – występuje od południa Demokratycznej Republiki Konga przez zachodnią Angolę do Zambii.
8. *Numida meleagris papillosus* – występuje w Botswanie i Namibii.
9. *Numida meleagris coronatus* – jest szeroko rozpowszechniony we wschodniej Afryce Południowej.

Wygląd

Charakterystyczne dla perlicy jest upierzenie: nakrapiane, ze wzorem przypominającym rozrzucone perły; stąd jej nazwa. I budowa: smukłe, zwarte ciało i wyprostowana postawa, krótkie skrzydła, silne nogi i pazury, a także stosunkowo mała głowa. Charakterystyczną ozdobą głowy jest rogowy hełm osadzony na podstawie kostnej. Dziób dobrze zagięty ku dołowi, co znacznie ułatwia kopanie w ziemi. Upierzenie gładkie i ściśle przylegające.

Perlica zwyczajna osiąga długość od 53 do 63 cm i masę ciała od 1,15 do 1,6 kg. Samice są nieco mniejsze, ale pod innymi względami przypominają samce (słabo wyrażony dymorfizm płciowy). Głowa i szyja niemal pozbawione piór, naga skóra ma kolor niebieskawo, niebieskobiały, biały i czerwony. Upierzenie szaroczarne z licznymi białymi plamkami. Pisklęta mają puch brązowy. Podgatunki różnią się przede wszystkim zakresem i ubarwieniem powierzchni skóry pozbawionej piór, a także wielkością i kształtem hełmu oraz dzwonków.

Miejsca występowania

Perlica zwyczajna woli ciepłe, suche i otwarte siedliska – skraje lasów, sawanny, stepy, półpustynie i tereny rolnicze. Występowanie jej uzależnione jest od obfitości pożywienia, ale głównie od dostępu do wody. Przy wodopojach często można zobaczyć duże stada tych ptaków. W górach gatunek ten można spotkać na wysokościach do 3000 metrów.

Dzika perlica zwyczajna bytuje w Afryce, głównie na południe od Sahary (Sahel), zasiedla częściowo Afrykę Zachodnią i Maroko. Gatunek został introdukowany m.in. na Wyspach Zielonego Przylądka, na Karaibach, w południowo-zachodniej Arabii i na Madagaskarze.

Zachowanie

Zasięg występowania (bez populacji introdukowanych)

Dziki perlice większość czasu spędzają na ziemi, żerując. Częściej chodzą i biegają niż podlatują. Jako zwierzęta stadne żyją w dużych grupach liczących od 60 do prawie 100 osobników i często pokonują kilka kilometrów dziennie w celu znalezienia wystarczającej ilości pożywienia. Znane są z głośnych okrzyków, które wykorzystują do komunikacji i jako sygnały ostrzegawcze. Inaczej

wołają samce, inaczej samice. Dobry słuch pozwala im na szybką ucieczkę i ochronę przed drapieżnikami. Używają skrzydeł przede wszystkim w sytuacjach zagrożenia, a dla bezpieczeństwa spędzają noc w gałęziach wysokich drzew.

Pokarm

Perlice są wszystkożerne, jednak wydaje się, że pokarm roślinny ma dla nich większe znaczenie niż pokarm zwierzęcy. Mają zwyczaj rozgrzebywania ziemi w poszukiwaniu pożywienia: drobnych zwierząt (głównie owadów – termitów, szarańczaków oraz kleszczy, pajaków, a także ślimaków, a czasami małych gadów i płazów) oraz części roślin (pąków, nasion, liści, owoców, bulw, cebul i korzeni). Pokarm zwierzęcy stanowi około 12% ich diety.

Rozmnażanie

W zależności od miejsca występowania i panujących warunków klimatycznych, sezon lęgowy może rozpoczynać się w różnych porach roku. Perlice rozmnażają się w Maroku od marca do maja, w Afryce Zachodniej od maja do lipca, a w Afryce Południowej głównie od listopada do stycznia. W strefie tropikalnej gniazda perlic można znaleźć przez cały rok.

W lęgu znajduje się zazwyczaj od 6 do 12 jaj. Ich wielkość odpowiada wielkości jaj niedużych kur. Czasem w jednym gnieździe może znajdować się od 20 do 50 jaj, zniesionych przez kilka kur. Grube skorupy jaj mają barwę od żółtawej do jasnobrązowej i są ciemno nakrapiane, a czasami białe. Kura zaczyna wysiadywać jaja, gdy wszystkie jaja zostaną złożone. Okres inkubacji trwa około 24 do 28 dni. Młode ptaki osiągają masę ciała ptaków dorosłych po 30 tygodniach.

W sezonie lęgowym kogut i kura oddzielają się od grupy. Żyją w czasowym związku monogamicznym, którego celem jest wychowanie potomstwa. Samica składa jaja w płytkim, wyścielonym zagłębieniu. W tym czasie samiec cały czas pozostaje w pobliżu i pilnuje. Pisklęta szybko opuszczają gniazdo (zagniazdowniki). Przez krótki czas pozostają pod opieką obojga rodziców. Po odchowaniu młodych ptaki ponownie łączą się w większe grupy.

Zagrożenie

Gatunek ten jest powszechny, jego populacja liczy prawdopodobnie ponad milion osobników i jest uważany za gatunek z grupy najmniej zagrożonych. Za wymarły uważa się jedynie podgatunek *Numida meleagris sabyi*. Istnieje jednak możliwość, że *N. m. sabyi* nadal można spotkać w Atlasie Średnim (góry w północnym Maroku).

Ludzie a perlica zwyczajna

Perlica zwyczajna jest hodowana w różnych regionach Europy i stała się drobiem komercyjnym. We Francji hodowlę tę rozpoczęto już w XVI wieku, a w Wielkiej Brytanii, Czechach i Niemczech od XVIII wieku. Od XVIII wieku wypuszczano je na wolność i przynajmniej czasowo występowały w stanie dzikim na Węgrzech i w Niemczech. Akcje wypuszczania udomowionych ptaków, jakie miały miejsce w Badenii-Wirtembergii w latach 50-tych XX wieku, nie zakończyły się sukcesem. W Holandii w latach 1998–2000 obserwowano pojedyncze pary, jednak nie zaobserwowano, żeby ptaki te się rozmnażały.

Perlica zwyczajna (*Numida meleagris*) – forma *domestica*, inaczej perliczka, pantarka

Udomowienie

Ojczyzną perlicy domowej jest Afryka Zachodnia, Środkowa i Południowa, gdzie około 5000 r. p.n.e. rozpoczął się proces udomowienia. W czasach starożytnych perlice przybyły z Afryki do starożytnej Grecji i starożytnego Rzymu. Zostały sprowadzone z Kartaginy* w II w. p.n.e.

Znane tam były pod nazwą „kur afrykańskich” lub „numidyjskich”^{***}. Utrzymywane były dla mięsa i jaj oraz jako ptaki ozdobne. Grecy nazwali je perlicami, znane były z tamtejszej mitologii. Według greckiej legendy kropki na upierzeniu to zamrożone łzy, które siostry Meleagra (heros Meleager) wylały po śmierci ukochanego brata. Rozgniewana ich niekończącym się cierpieniem Artemida w końcu zamieniła siostry w perlice.

Nie znaleziono śladów użytkowania perlic w starożytnym Egipcie – brak wizerunków i opisów.

Szczątki perlic występują bardzo rzadko na stanowiskach archeologicznych w Europie. W Polsce do tej pory nie natrafiono na nie.

W czasach nowożytnych perlice zostały przywiezione do Europy przez Portugalczyków z Afryki Zachodniej i rozprzestrzeniły się do innych części Europy.

Hodowla

W procesie udomowienia perlice stały się większe i cięższe, ich masa ciała wzrosła przynajmniej o 25%. Uzyskano także różne odmiany barwne upierzenia. Nieupierzone powierzchnie skóry głowy i górnej części szyi różnią się kolorem, a różnice te powstały na skutek mutacji i hodowli. Kolor twarzy (biały lub niebieski) może być różny u poszczególnych osobników w zależności od odmiany i ubarwienia.

Perlice hoduje się zarówno ze względu na mięso, jak i jaja. Ich mięso ma wyjątkowy, wyrazisty smak dziczyzny i w niektórych krajach uważane jest za przysmak. Choć nieśność znacznie wzrosła w stosunku do dzikiej perlicy, to perlice nieśne nie są tak wydajne w produkcji jaj jak niektóre rasy kur czy nioski (mieszańce towarowe).

Perlica mięsna (brojler) osiąga masę ciała około 1,5 razy większą niż perlica nieśna. Masa ciała 12 tygodniowych ptaków to 1600g. a wieku około 20 tygodni - 2600g.

Na podstawie:

Alicja Lasota-Moskalewska, „*Zwierzęta udomowione w dziejach ludzkości*” WUW W-wa 2005
[https://pl.wikipedia.org/wiki/Perlica_\(zwyczajna\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Perlica_(zwyczajna))
<https://de.wikipedia.org/wiki/Helmpferlhuhn>
www.nachgeharkt.de/das-perlhuhn/
Perlhühner - Geflügelhof Berenbrink, gefluegelhofberenbrink.de/gefluegelangebot/perlhuehner/
<https://www.sv-puten-perlhuhn.de/aktuelles/zucht-und-haltung/>
<https://www.gbp.bio/numidia>
<http://www.blog.illustraciencia.info/2014/03/gallina-de-guinea-numida-meleagris.html>
<http://www.summagallicana.it/lessico/n/Numida%20meleagris%20-%20Faraona%20-%20Gallina%20di%20Faraone%20-%20Gallina%20di%20Numidia.htm>

*Kartagina – starożytne miasto-państwo. Dziś dzielnica Tunisu – Tunezja, Afryka Północna.

**Numidia – historyczne państwo Berberów w północnej Afryce.

2. Perlica domowa (perliczka, pantarka)

D – Perlhühner, GB – Guinea Fowls, F – Pintades

Forma udomowiona perlicy pospolitej (*Numida meleagris*, K. Linneusz, 1758 forma *domestica*)

Pochodzenie

Choć znane były już starożytnym Grekom i Rzymianom, na przestrzeni wieków zanikły jako drób domowy. W XV wieku forma dzika zachodnioafrykańskiego podgatunku – perlicy biało-głowej (*Numida meleagris galeata*) – została ponownie sprowadzona do Europy i udomowiona przez Portugalczyków.

Wrażenie ogólne

Wielkością i kształtem zbliżona do formy dzikiej (ale: wyższa masa ciała, większe hełm i dzwonki); wypukły, opadający grzbiet; opuszczony ogon; nieopierzona głowa z rogowym, przypominającym hełm garbem (osadzonym na wyrostku kostnym); dobrze przylegające upierzenie; słabo zaznaczony dymorfizm płciowy (prawie identyczny wygląd obu płci).

Cechy rasowości

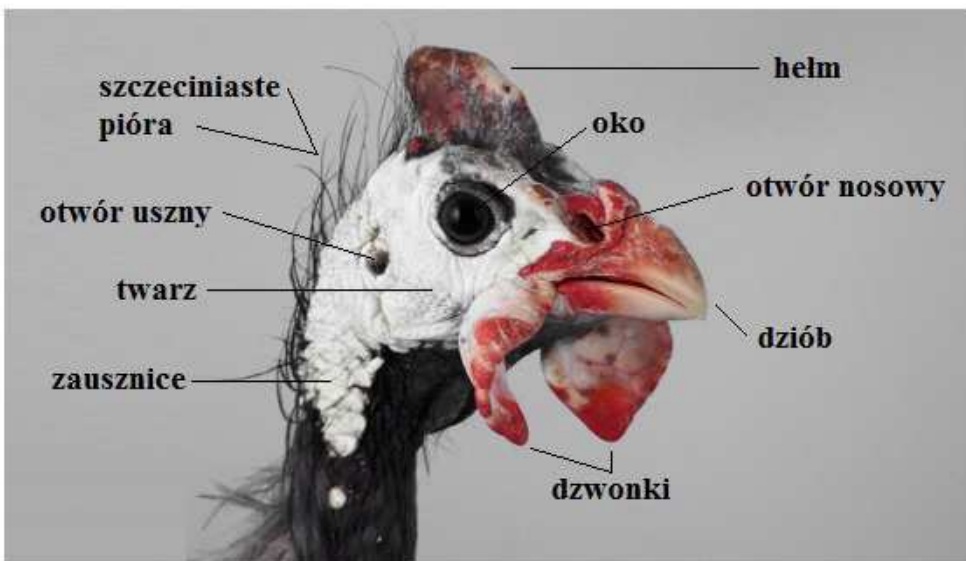
Tułów: średniej długości; dobrze zaokrąglony ze wszystkich stron.

Grzbiet: bardzo szeroki; mocno wypukły; opadający do tyłu.

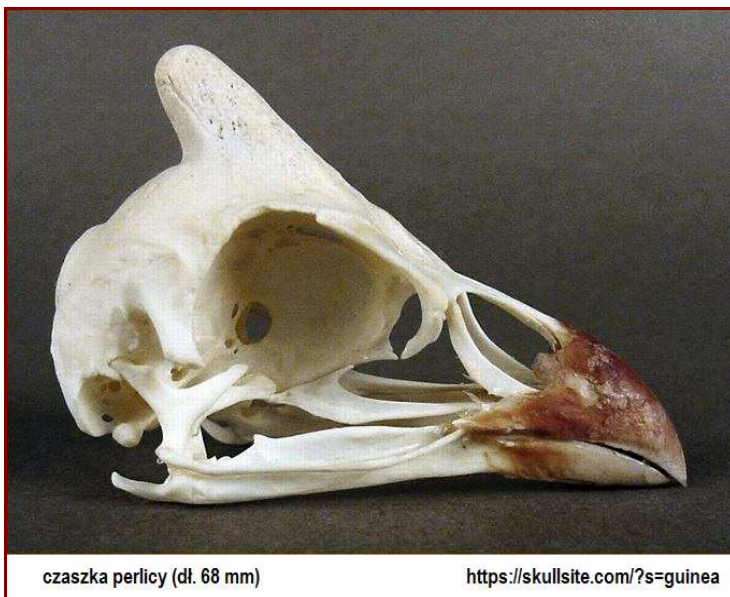
Pierś: noszona wysoko; całkiem płaska; u koguta bardziej zaostrożona, u kury pełniejsza.

Brzuch: słabo rozwinięty; podciągnięty/podkasany.

Głowa: krótka i szeroka. Na wierzchołku znajduje się rogowy, podobny do hełmu, brązowy twór w kształcie stożka z czubkiem zagiętym do tyłu, osadzony na wyrostku kostnym.

perlica - szczegóły głowy

czaszka perlicy (dł. 68 mm)

<https://skullsite.com/?s=guinea>

Policzki: połączone z długimi zausznicami, niebieskawobiałe.

Dzwonki: szeroko rozstawione; okrągłe do rombów; czerwone, białe od wewnątrz.

Dziób: silny; mocno zagięty; pomarańczowoczerwony z szarym nalotem.

Oczy: duże; ciemnobrązowe; błyszczące.

Szyja: cienka; noszona schowana, trzymana wyprostowana tylko w czasie podniecenia; górna część słabo opierzona; skóra szyi niebieskawa; dolna część szyi pokryta cienkimi, wąskimi piórami; tylna część szyi z odstającymi, szczeciniastymi piórami.

Skrzydła: długie i szerokie; noszone ściśle przylegające.

Ogon: noszony opuszczony; stosunkowo krótki; składający się z 16 piór.

Podudzia: mało widoczne.

Skoki: krótkie; nieopierzone; 4 palce dobrze rozstawione.

Upierzenie: sprężyste; ściśle przylegające.

Kolor skóry: w zależności od ubarwienia, od niebieskoczarnego do jasnoszarego.

Cechy pokroju pozwalające na rozpoznanie płci

Hełm: wydłużony do tyłu i o szerszej nasadzie u koguta, tępy u kury.

Skóra policzków: u koguta sięga dalej po bokach szyi i jest bardziej spiczasto zakończona niż u kury.

Dzwonki: u koguta są bardziej rozwinięte, ich powierzchnia jest pofałdowana lub zwinięta, a u kury są płaskie.

Postawa: kogut stoi bardziej wyprostowany, kura nosi się bardziej poziomo i ma pełniejszą pierś.

Ocena wystawowa

Biorąc pod uwagę wrażenie ogólne, najważniejsze są następujące cechy: upierzenie i barwa upierzenia, pokrój, kolor skoków, kształt hełmu i dzwonek.

Duże błędy cech rasowości

Słaby lub wadliwy pokrój; krzywe noszenie ogona; słabo rozwinięty hełm; duży typ perliczki mięsnej o białej skórze.

Masa ciała: kogut i kura 1,8-2,5 kg

Ptaki w barwach rozcieńczonych/rozjaśnionych są zazwyczaj nieco lżejsze.

Minimalna masa jaja wylęgowego: niebieskie, perłowszare i fioletowe 45 g, pozostałe 40 g

Barwa skorupy jaja: żółtawa do brązowej z lekko ciemniejszym nakrapianiem

Rozmiar obrączki: dla obu płci 16

Ubarwienia

Z pełnym uperleniem

niebieska/dzika (Blau/Wildfarbig)

Barwa niebieska/dzika (Blau/Wildfarbig)

Podstawowa barwa wydaje się być szaroczarna ze względu na ciasno ułożone pióra; pojedyncze pióro ma bardziej ciemnoniebieski kolor. Wszystkie pióra mają wiele białych perełek, których kształt i wielkość różnią się od siebie w zależności od okolicy ciała – są znacznie większe na spodniej części ciała niż na górnej, zwiększają swoją wielkość w kierunku od głowy do ogona. Na grzbiecie, kuprze i ogonie białe perełki obwiedzione na czarno. Upierzenie szyi jednolicie czarnofioletowe z połyskiem, bez uperlenia. Na łatkach perełki układają się w prążki. Kolor skoków szaroczarny.

Duże błędy ubarwienia: brak uperlenia; łotki bez wzoru; białe plamy na piersi lub brzuchu; białe łotki; bardzo jasno-plamisty kolor skoków.

szara/dzika rozjaśniona
(Perlgrau/Hellwildfarbig)

Barwa szara/dzika rozjaśniona (Perlgrau/ Hellwildfarbig)

Barwa podstawowa jasnoszaroniebieska ze znaczeniami jak w barwie niebieskiej. Krawędź białych perełek na górnej części ciała rozjaśniona do ciemnoniebieskiej. Kolor skoków najlepiej szaroczarny; dopuszczalne jednolicie pomarańczowe.

Duże błędy ubarwienia: nierówna, wyblakła lub zbyt ciemna barwa; brak uperlenia; łotki bez wzoru; białe plamy na piersi lub brzuchu; białe łotki.

żółtopłowa (Chamois)

Lawendowa (Lavendelblau)

Barwa podstawowa bardzo delikatna jasnoniebieska; całe upierzenie, szczególnie na lotkach, ma niebieskawy odcień. Wzór podobny do znaczeń barwy niebieskiej. Kolor skoków jasnoszary do jasnopomarańczowego.

Duże błędy ubarwienia: zbyt ciemna barwa; białe plamy na piersi lub brzuchu; białe lotki.

biała (Weiß)

Żółtopłowa (Chamois)

Jasnożółtawa barwa podstawowa ze znaczeniami jak w barwie niebieskiej. Obrzeżenie białych perełek na górnej części ciała ma intensywnie żółty kolor. Barwa podstawowa koguta znacznie bledsza niż kury (zależna od płci), ale białe perełki muszą być nadal widoczne. Kolor skoków od pomarańczowego do jasnoszarego. Duże błędy ubarwienia: upierzenie niewidoczne u koguta; wyblakła, zbyt jasna barwa podstawowa u kury; białe plamy na piersi lub brzuchu; białe lotki.

Biała (Weiß)

Barwa podstawowa kremowobiała; upierzenie srebrzystobiałe, błyszczące i wyraźnie różne od barwy podstawowej. Kolor skoków pomarańczowy.

Duże błędy ubarwienia: żółtawa barwa podstawowa, pióra bez upierlenia, plamkowana barwa skoków.

Ubarwienia z ograniczonym upierleniem

fioletowa (Violett/Dunkelwildfarbig)

Fioletowa (Violett/Dunkelwildfarbig)

Barwa podstawowa czarnofioletowa, jak upierzenie szyi w barwie niebieskiej; więcej fioletu na piersi, więcej niebieskawego połysku na górnej części ciała. Każde pióro z intensywnie czarną obwódką. Tylko upierzenie boków oraz lotki grubo i rzadko upierzone lub prążkowane na białą. Jednak niektóre części upierzenia mają bardzo drobne, ledwo widoczne nakrapianie. Kolor skoków szaroczarny z ciemniejszymi łuskami; nadal dozwolone są jasne czubki palców.

Duże błędy ubarwienia: wyraźne upierlenie lub łaciatkość na górnej części ciała lub na piersi; białe lotki.

lazurowa/jasnofioletowa (Azurblau/Hellviolett)

Lazurowa/jasnofioletowa (Azurblau/Hellviolett)

Barwa podstawowa szaroniebieska z mocnym fioletowym nalotem, zwłaszcza na spodniej części ciała. Znaczenia jak w barwie fioletowej. Barwa podstawowa koguta ciemniejsza, zależna od płci. Kolor skoków przeważnie pomarańczowy, ale górna połowa szara, jak to tylko możliwe.

Duże błędy ubarwienia: nierównomierna lub zbyt ciemna barwa; wyraźne uperlenie lub łaciatość na górnej części ciała lub piersi; białe lotki.

lawendowa (Lavendelblau) z ograniczonym uperleniem

Lawendowa (Lavendelblau) z ograniczonym uperleniem

Barwa podstawowa bardzo delikatna jasnoniebieska; niebieskawy odcień na całym upierzeniu, a szczególnie na lotkach. Znaczenia przypominają te w barwie fioletowej. Kolor skoków jasnoszary do bledo pomarańczowego.

Duże błędy ubarwienia: zbyt ciemna barwa, wyraźne uperlenie lub łaciatość na górnej części ciała lub na piersi; białe lotki.

żółtopłowa (Chamois) z ograniczonym uperleniem

Żółtopłowa (Chamois) z ograniczonym uperleniem

Barwa podstawowa jak w barwie żółtopłowej (z uperleniem). Uperlenie jak w barwie fioletowej. Barwa podstawowa koguta znacznie bledsza, zależna od płci. Kolor skoków od pomarańczowego do jasnoszarego.

Duże błędy ubarwienia: wyraźne uperlenie lub łaciatość na górnej części ciała lub na piersi; białe lotki; u koguta – niewidoczne znaczenia na bokach, u kury – wyblakła barwa podstawowa.

Europejska Federacja Hodowców (EE) nie uznaje ubarwień łączących kolor z bielą: pstrych i łaciatych.

Na podstawie:

Rassegeflügel-Standard für Europa in Farbe, 2016;

<https://gefluegelwelt.ch/die-huehner-mit-den-perlen//>;

<http://www.mfnf.nl/vogel-helmpareelhoender.html>;

<https://www.sv-puten-perlhuhn.de/perlh%C3%BChner/reduzierte-perlung/>;

<https://werners-arche.jimdofree.com/rasseportraits/> .

Opracowanie: Małgorzata Zduńczyk